

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 160 и чл. 161 от ДОПК

I. РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО

Към решаване на делото съдът пристъпва след приключване на устните състезания между страните и след събиране на допуснатите доказателства. Този етап е заключителен по отношение съдебното производство и приключва с постановяване на решение по същество на спора.

1. Правни предели на проверката от съда

Разпоредбата на чл. 160, ал. 1 от ДОПК изчерпателно изброява правомощията на съда при решаване на спора, но преди разглеждането на тези правомощия следва да се уточни обхвата на проверката, която той осъществява, съответно изискванията на които следва да отговаря процесният ревизионен акт.

На първо място, съгласно ал. 2 от чл. 160 от кодекса съдът преценява законосъобразността и обосноваването на ревизионния акт. Понятието законосъобразност е свързано със законния статут на административния акт, т.е. условията, предвидени в закон, на които следва да отговаря един административен акт. От своя страна изискванията за законност на един административен акт са:

- наличие на компетентност;
- спазване на установената форма;
- спазване на процесуалните норми;
- спазване на материално правните норми.

а) компетентността на административния орган съставлява кръга от въпроси, по които същия е оправомощен да се занимава, както и обхвата на правомощията, с които органът разполага при за решаването на тези въпроси. Следователно компетентността на органа е съвкупност от права и задължения, като система от правомощия, предоставени на органа за осъществяване на държавна власт. Административните актове, издадени при липса

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

на компетентност страдат от най – тежкия порок, каквато е нищожността на акта, т.е същия не поражда и не би могъл да породи правни последици.

б) съответната форма – под понятието съответна форма следва да се разбира формата предвидена и установена с нормативен акт. В случая, процесуалният закон визира спазването на установеното в разпоредбата на чл. 120 от ДОПК съдържание на ревизионните актове, т.е формата е изискване, както към външното оформяне на акта, така и към обстоятелствата и действията, които следва да са налични преди, по време и след неговото издаване, като съдържание, мотиви и т.н.

в) спазването на процесуалните норми е съобразяване на процесуалните действия, извършени в хода на ревизионното производство с предвидения ред за тяхното осъществяване, съгласно нормите на ДОПК. Следва да се има предвид, че е достатъчно да се установи несъответствие между предписаните и извършените действия, за да е налице процесуално нарушение, като съдът преценява дали същото е съществено или не, и до каква степен са нарушени правата и законните интереси на жалбоподателя.

г) спазване материалноправните норми съставлява съответствие на констатациите в ревизионния акт с хипотезата на конкретната правна норма. При проверка на тази съобразност на ревизионния акт съдът съпоставя установената фактическа обстановка, ведно с приложените писмени доказателства с приложената от органа по приходите правна норма.

По отношение преценката на съда относно обосноваването на акта, то тя се изразява в съответствието на събрания по делото доказателствен материал и изводите на органите по приходи в процесния ревизионен акт. Съдът следва да съобрази допуснати несъответствия при преценката на релевантните на спора факти с тяхната нормативна обвързка, извършена от органа по приходите, както и правилния анализ на причинно следствената връзка между явленията, съгласно правилата за логическо мислене, житейската практика и нормативната установеност.

2. Правомощия на съда при решаване на спора по същество

При решаването на спора по същество съдът има следните правомощия съгласно чл. 160, ал. 1 от ДОПК:

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

- да отмени изцяло ревизионния акт;
- да отмени частично ревизионния акт;
- да го измени в обжалваната част;
- да отхвърли жалбата.

На първо място следва да се отбележи, че съдът се произнася единствено по отношение оспорената част от ревизионния акт и то в частта потвърдена с решението на директора на Дирекция „Обжалване и данъчно-осигурителна практика” (ОДОП). В случаите, в които съдът установи липсата на визираните по – горе условия, а именно незаконосъобразност, необоснованост, липса на компетентност или форма, несъответствие с материалноправните или процесуалноправните норми съдът отменя изцяло или отчасти процесния акт, или го изменя. Съдът отменя изцяло ревизионния акт в случаите, когато актът е необоснован или незаконосъобразен в неговата цялост. В случаите когато установената от съда незаконосъобразност или друго несъответствие засягат само част от ревизионния акт, съдът отменя същия частично, като в останалата част отхвърля жалбата като неоснователна. И в двата случая той се произнася по същество.

Съдът изменя ревизионния акт с решението си при условие, че актът или част от него са незаконосъобразни, като заменя тази част с друго съдържание. В случаите когато установи наличие на всички предвидени в разпоредбата на ал. 2 на чл. 160 от ДОПК условия съдът, след служебна проверка и на основанията, не посочени в жалбата до съда, той отхвърля същата като неоснователна.

Следва да се има предвид, че макар в ДОПК да не е предвидена изрична възможност, с оглед субсидиарната приложимост на АПК, то приложима е разпоредбата на чл. 172, ал. 2 от АПК, по силата на която за съда е предвидено още едно правомощие, а именно да прогласи нищожността на акта. Това правомощие на съда следва логично от обхвата на преценка визиран в чл. 160, ал. 2 от ДОПК относно наличие на компетентност и съответна форма.

По отношение компетенциите на съда, ДОПК е предвидил и една друга възможност, срещана в практиката, а именно да отмени и върне преписката до компетентния орган по приходите със задължителни указания. Тази възможност е развита от законодателя в ал. 3 на

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

чл. 160 от ДОПК и касае случаите, в които естеството на акта не позволява решаването на делото по същество. Следващата алинея на същата разпоредба уточнява, че отмяната на акта с връщане не е приложима по отношение на ревизионните актове. Тази норма в практиката намира приложение по отношение на акта за прихващане и възстановяване, актове за регистрация по ЗДДС и съответно други актове, издавани от приходната администрация.

Не на последно място, при регламентиране правомощията на съда при решаване на делото законодателят е въвел ограничение, което касае законните права и интереси на жалбоподателя, а именно със съдебното решение не може да се изменя акта във вреда на жалбоподателя. Следователно, в случай, че съдът, при преценка законосъобразността и обосноваването на акта прецени, че при установената фактическа обстановка, например с оглед представените доказателства органът по приходи е следвало да установи по – висок размер на задълженията, то има възможност да потвърди акта, без да го изменя.

Когато давностният срок е изтекъл в хода на ревизионното производство и е уважено възражение за изтекла давност, съдът се произнася по основанията и размера на задължението, като изрично посочва, че ревизионният акт не подлежи на принудително изпълнение.

3. Обжалване решението на съда

Според разпоредбата на чл. 160, ал. 6 от ДОПК решенията на административния съд подлежат на касационно обжалване по реда на АПК.

Исключение от реда за касационно обжалване на решенията на административния съд и прогласяване на тяхното окончателност е предвидено по следните дела:

- обжалвани са установени с ревизионен акт, издаден на физическо лице, публични вземания общо в размер до 750 лв., в които не се включват начислените лихви за забава; и
- обжалвани са установени с ревизионен акт, издаден на юридическо лице, публични вземания общо в размер до 4000 лв., в които не се включват начислените лихви за забава.

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

Извън горните изключения, при които решението на административния съд е окончателно, на основание чл. 208 от АПК на касационно оспорване подлежи първоинстанционното решение изцяло или в отделни негови части. Жалбата се подава до Върховния административен съд чрез съда, който го е постановил, в 14 - дневен срок от деня на съобщението, че решението е изготвено /чл. 211 от с.к/. По отношение съдържанието на жалбата нормата на чл. 212 от АПК е предвидила писмена форма със задължителни реквизити изчерпателно изброени в нея.

Основанията за обжалване са изброени в чл. 209 от АПК, както следва: нищожност, недопустимост и неправилност поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила или необоснованост. Делото се разглежда от тричленен състав на Върховния административен съд в открито заседание с участието на прокурор.

Върховният административен съд обсъжда само посочените в жалбата пороци на решението. За валидността, допустимостта и съответствието на решението с материалния закон съдът следи служебно. /чл. 218 ал. 1 и ал. 2 от АПК/. Съгласно чл. 219 ал. 1 от АПК за установяване на касационните основания се допускат писмени доказателства. Ал. 2 на чл. 218 от АПК предвижда, че не се допускат доказателства за установяване на обстоятелства, несвързани с касационните основания.

Съгласно чл. 220 от АПК, Върховният административен съд преценява прилагането на материалния закон въз основа на фактите, установени от административния съд в обжалваното решение. Това означава, че пред касационната инстанция не могат да се установяват нови фактически положения и всички доказателства, свързани с установяването на фактите, въз основа на които се преценява прилагането на материалния закон следва да бъдат събрани в производството пред административен съд.

Правомощията на Върховния административен съд по отношение на решаване на делото са уредени в чл. 221 и чл. 222 от АПК. Върховният административен съд се произнася с решение в едномесечен срок от заседанието, в което е приключило разглеждането на делото. Върховният административен съд оставя в сила решението или го отменя в оспорваната му част, ако е неправилно. Когато решението е недопустимо,

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

Върховният административен съд го обезсилва в оспорваната част, като прекратява делото, връща го за ново разглеждане или го препраща на компетентния съд или орган. Когато решението е нищожно, Върховният административен съд обявява нищожността му изцяло и ако делото не подлежи на прекратяване, го връща на първоинстанционния съд за постановяване на ново решение. Когато отмени решението, Върховният административен съд решава делото по същество. Върховният административен съд връща делото за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд, когато:

- установи съществено нарушение на съдопроизводствените правила;
- трябва да се установят факти, за които събирането на писмени доказателства не е достатъчно.

Решението на Върховния административен съд е окончателно и не подлежи на обжалване /чл. 223 от АПК/. Указанията на Върховния административен съд по тълкуването и прилагането на закона са задължителни при по-нататъшното разглеждане на делото.

Когато решението на първоинстанционния съд бъде отменено повторно, Върховният административен съд решава делото по същество. Върховният административен съд, след като отмени решението, събира и нови доказателства, когато основанието за отмяна налага това. В този случай се допускат и писмени доказателства, които не са могли да бъдат известни на страната, както и доказателства за новооткрити или новонастъпили обстоятелства след повторното разглеждане на делото от първоинстанционния съд.

4. Отмяна на влезли в сила решения

Принципно съгласно ДОПК и АПК съдебните производства са двуинстанционни, с изключение на хипотезите в т. 3. Изключение прави единствено предвидената първоначално с ГПК и доразвита с ДОПК и АПК възможност за отмяна на влезли в сила решения. Това отклонение от редовното инстанционно развитие на процеса е способ за защита срещу порочни влезли в сила решения. По отношение на това извънредно производство разпоредбата на ал. 7 на чл. 160 от ДОПК препраща към нормативната уредба на АПК. На първо място право да се иска такава отмяна на влязло в сила решение могат да искат лицата, засегнати от административния акт, в случая ревизионен акт, т.е. страните в съдебното

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

производство, и то тази страна за която постановеното решение е неблагоприятно. Такава възможност обаче АПК предвижда и по отношение на всяко лице, което не е било страна, но спрямо него решението има действие и е било неблагоприятно.

Предмет на отмяната могат да бъдат влезли в сила решения, както и определения и разпореждания на съда, с които се прегражда по нататъшното развитие на делото.

Предвидената законова възможност да се иска отмяна е ограничена в случаите на изчерпателно изброени основания, визирани в нормата на чл. 239 от АПК, а именно когато:

а) се открият нови обстоятелства или нови писмени доказателства от съществено значение за делото, които при решаването му не са могли да бъдат известни на страната;

б) по надлежния съдебен ред се установи неистинност на показанията на свидетелите или на заключението на вещите лица, върху които е основан актът, или престъпно действие на страната, нейния представител или на член от състава на съда във връзка с решаване на делото;

в) актът е основан на документ, който по надлежния съдебен ред е признат за подправен, или на акт на съд или на друго държавно учреждение, които в последствие е бил отменен;

г) между същите страни за същото искане и на същото основание е постановено друго влязло в сила решение, което противоречи на решението, чиято отмяна се иска;

д) страната вследствие на нарушаване на съответните правила е била лишена от възможност да участва в делото или не е била надлежно представлявана, или когато не е могла да се яви лично или чрез повереник по причина на препятствие, което не е могла да отстрани;

е) с решение на Европейски съд за защита правата на човека е установено нарушение на Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи.

По отношение на срока, в които може да се упражни правото да се иска отмяна, АПК е предвидил едногодишен срок от възникването на основанието за това, а когато това основание предхожда решението от влизане в сила на решението, но все пак не по-късно от три месеца от узнаването на основанието за отмяна.

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

Върховният административен съд отхвърля искането или отменя решението изцяло или отчасти, като в този случай връща делото за ново разглеждане в друг състав на надлежния съд като посочва от къде да започне това разглеждане. Решението не подлежи на обжалване.

II. РАЗНОСКИ И ДЪРЖАВНИ ТАКСИ

1. Разноски Отговорността за разноските по своята същност е облигационно правоотношение, което произтича от процесуалния закон. Относно въпроса за разноските съдът не следи служебно, а се произнася по искане на страните, след представяне на съответните доказателства за сторените разноски. Произнасянето за разноските става със съдебното решение. Разноските по делото включват сторените от страната разходи за държавна такса, разноски за събиране на доказателства, например назначени експертизи, издаване на удостоверения и т.н., както и адвокатски хонорар.

Разпоредбата на чл. 161 от ДОПК е в съответствие с общия принцип, залегнал и в ГПК, че разноските са в тежест на страната, срещу която е постановено решението, тежест, която има характер на санкция за неоснователно предизвикания правен спор. Според цитираната норма, на жалбоподателя се присъждат разноските по делото и възнаградението за един адвокат, съобразно уважената част от жалбата. На ответника се присъждат разноски съобразно отхвърлената част от жалбата, като на администрацията вместо възнаграждение за адвокат, се присъжда за всяка инстанция юрисконсултско възнаграждение в размера до минималното възнаграждение за един адвокат.

Относно размера на адвокатския хонорар ДОПК е предвидил възможността по преценка на съда, при прекомерност на размера на този хонорар, независимо от правната и фактическата сложност на делото, да присъди разноски в по – нисък размер, но не по – малко от минимално определения, съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата.

С оглед правната възможност в хода на съдебното производство да се представят доказателства, непредставени в хода на ревизионното производство, в ал. 3 на разглежданата норма е предвидено, че в случай, че страната представи доказателства, които е могло да бъдат представени в административното производство, представилата ги страна заплаща

**РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО.
РАЗНОСКИ И ТАКСИ**

изцяло разноските по делото независимо от изхода на делото. Изключения са предвидени по отношение събраните в хода на административния контрол по ревизионния акт доказателства, с оглед предвидената възможност решаващия орган да събира нови доказателства /чл. 155, ал. 3 от ДОПК/, както и в случаите на ал.4 от чл.155 от ДОПК.

Съгласно нормата на чл.248 от ГПК, приложима по силата на § 2 от ДР на ДОПК, в срока за обжалване, а ако решението е необжалваемо - в едномесечен срок от постановяването му, съдът по искане на страните може да допълни или да измени постановеното решение в частта му за разноските. Съдът съобщава на насрещната страна за исканото допълване или изменяне с указание за представяне на отговор в едноседмичен срок. Определението за разноските се постановява в закрито заседание и се връчва на страните. То може да се обжалва по реда, по който подлежи на обжалване решението.

2. Държавни такси

От 01.01.2019 г. при касационно обжалване на ревизионния акт се дължи държавна такса, чийто размер се определя по реда на АПК върху определяем материален интерес в размер на установеното с ревизионния акт публично вземане.

Внасянето на държавна такса става предварително, като на основание чл. 227а, ал. 3 от АПК тя е пропорционална и е в размер 0,8 на сто от материалния интерес, но не повече от 1 700 лв., а в случаите, когато материалният интерес е над 10 000 000 лв. - таксата е в размер 4 500 лв.

Изключение от принципа за пропорционалност при определяне на държавната такса, при касационно обжалване по дела за пенсионно, здравно и социално осигуряване, таксата е в размер 200 лв.

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)